

ЖУРНАЛ для детей

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК ІХ.

ГРУДЕНЬ, 1962

Ч. 12 (100)

РОЗГАДАЙМО!

1. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

- З гори конячина — а на гору дрючина.
- Швидко гризе, дрібно точить, а саме не ковтас. Що це, хто відгадає?
- Не махас крильми, а літає, не птах, а птахів обганяє.
- В животі баня, в носі решето, на голові гудзик. Одна рука — і та на спяні.

2. ХРЕСТИКІВКА

Уклала Олена Кукуруза, учениця 6-ої класи
в Міннеаполісі

— — — X — — —	Вірш Т. Шевченка.
— — — X — — —	Місце народження Т. Шевченка.
— — — X — — —	Поема Т. Шевченка.
— — — X — — —	Вірш Т. Шевченка.
— — — X — — —	Село, де виростав Т. Шевченко.
— — — X — — —	Поема Т. Шевченка.
— — — X — — —	Поема Т. Шевченка.
— — — X — — —	Гетьманська столиця.
— — — X — — —	Місто, де був Т. Шевченко.
— — — X — — —	Місто, де був Т. Шевченко.
— — — X — — —	Місце, де похоронено Т. Шевченка.
— — — X — — —	Місто, де був Т. Шевченко.
— — — X — — —	Вірш Т. Шевченка.

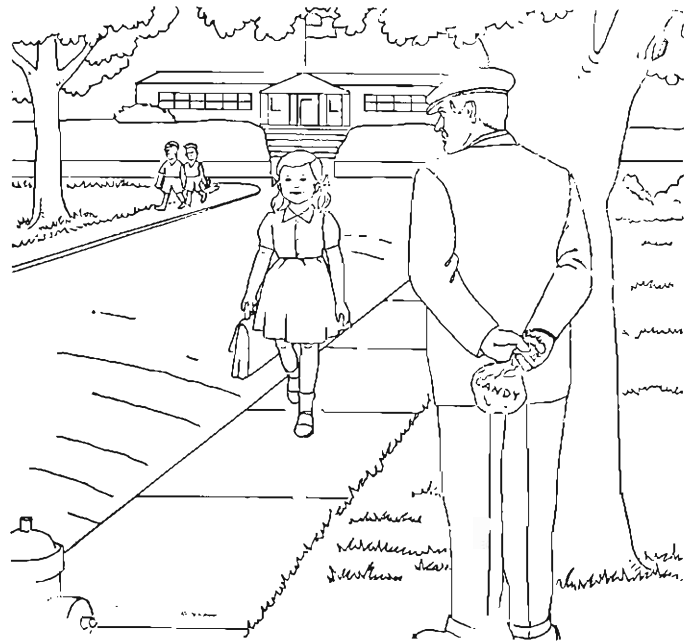
Букви на місці хрестиків, читані згори вниз, дадуть ім'я й прізвище найбільшого українського музики-композитора.

3. ЩО ЦЕ?

- Не рослина, а листочки маю,
Вірші і казки і жарти всім розповідаю.
- По таблиці походжаю — білі знаки залишаю.
- То чорна, то сива по небі ходила, набив її вітер, сльози розпустила.
- Одну ногу маю, та журби не знаю. По папері ходжу, все писати можу. Але сам ніколи не можу ходити, мусять мене діти — рукою водити.
- Як звинеться у клубок — ні головки, ні лапок. Має повно колючок, а зоветься

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ЛИСТОПАД 1962 р.: 1) **ЩО ЦЕ?** а) Сніг; б) горох; в) вогонь. 2) **ЦІКАВІ ПИТАННЯ:** а) Понеділок; б) 2-го січня; в) шість. 3) **Є** — **НЕМА:** буква „а”. 4) **ХРЕСТИКІВКА:** Калка, криця, Косів, Олесь, Ганця (Барвінок), Сокил, осока. Букви на місці хрестиків дають: **Л и с е н к о.**

ДІТИ, РОЗМАЛЮЙТЕ ЦЕЙ ОБРАЗОК І ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ ЦІ ПОСТАНОВИ!

ДЛЯ ВЛАСНОЇ БЕЗПЕКИ ПАМ'ЯТАЙТЕ ТАКЕ:

- Не приймайте дарунків від чужих.
- Відмовляйтесь їхати з чужими.
- Не ходіть темними й безлюдними вулицями.
- Знайте, хто ваш місцевий поліціант.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Адреса: “SVOBODA” — ‘Veselka,’ P. O. Box 346
Jersey City 3, N.J., U.S.A.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріали. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці”, тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи Л. Гуцалока. Розділові заставки М. Буговича, Е. Козака, П. Холодного.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J.
Subscription \$4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Юрій Козак — Свят-Миколаївська ніч

ЮВІЛЕЙ „ВЕСЕЛКИ” — СОТЕ ЧИСЛО ЖУРНАЛУ

Дорогі Діти! Цього місяця „Веселка” відзначає свій ювілей. У грудні, на закінченні дев'ятого року появи нашого журналу, виходить його СОТЕ число. Сто разів від початку виходу „Веселки” до Ваших хат завітав листоноша й поклав у Ваші поштові скриньки свіже число журналу. Сто разів усміхнулася до Вас райдужними кольорами грайлива „Веселка”. І кожний раз вона приходить до Вас інакше вдягнена, завжди чепуренька, радісна, весела. Приходить з наукою, лектурою, порадою й розвагою. Скільки в ній гарних віршів, скільки оповідань, чарівних казок, скільки сценічних картин-п'єсок, цікавих і повчальних розповідей і статей, розваг, загадок, сміховинок, всячини, листів, дописів з дитячого життя, а скільки прекрасних образків!

За весь час свого виходу аж по соте число „Веселка” втішається великою прихильністю й любов'ю передплатників-читачів. Про це свідчить численна кореспонденція, яку Редакція отримує від читачів після появи кожного числа. Про це свідчить також співпраця дітей з „Веселкою”, яку вони не лише передплачують і читають, але й присилають до неї свої листи, вірші, оповідання,

казки, розповіді, загадки та ілюстрації. Діти підтримують „Веселку” своїми передплатами та жертвами, які складають із своїх заощаджень, чи пристарують заробітком, колядою, збіркою. Діти дбають також про поширення „Веселки”, приєднують нових передплатників з-поміж своїх знайомих і друзів.

„Веселка”, це щирий друг своїх читачів у їх праці в школі та в позашкільних заняттях, у їх розвагах на дозвіллі й під час ваканцій.

Новий, 1963-ий рік „Веселка” розпочне сто першим числом. Вона з'явиться в новому пишному одязі, в новій обкладинці роботи мистця Галини Мазепи. „Веселка” далі яснитиме всіма своїми райдужними кольорами. Вона й далі буде другом дітей.

Діти найкраще вшанують ювілей „Веселки”, якщо вирівняють свою заборгованість, відновлять і продовжать передплату, складуть пожертву на пресовий фонд журналу та придбають нових передплатників.

Діти — читачі, передплатники й прихильники „Веселки”! Відзначіть гідно ювілей свого журналу — появу його СОТОГО ЧИСЛА!

Понад сорок років тому появилися у Львові, столиці Західної України, невеликі дитячі книжечки — „Нашим найменшим”. Були це різні українські народні казки — „Пан Коцький”, „Коза Дереза”, „Котик і Півник”, „Колобок” і багато інших. Гарні казки, а малюнки до них були теж гарні — на кожній сторінці був малюнок, а всіх разом було їх кількасот! Було що дітям читати та й було що розглядати!

І всі ці численні малюнки-ілюстрації змалювала одна тільки людина, — українська малярка Олена Кульчицька, славна в усій Україні, відома і між чужими.

Народилася Олена Кульчицька в Західній Україні, жила здебільшого в Перемишлі, потім у Львові, де живе й тепер. Недавно сповнилося 85 років її довгого, творчого життя, і велику малярку вшановує український нарід так, як може вшанувати під чужою, московсько-большевицькою владою. У Львові відбулася чергова виставка її картин, появилася і книжка про неї та її малярські твори.

Привітаймо і ми, юні читачі, разом з редакцією „Веселки” нашу визначну мисткиню і подякуймо їй від імені всіх українських дітей за її прекрасні ілюстрації в дитячих книжках і шкільних читанках, а особливо за ілюстрації

до українських народних казок у книжечках „Нашим найменшим”. Дяка їй від нас велика і поклін доземний!

Іван ФРАНКО

Ілюстрації Олени КУЛЬЧИЦЬКОЇ

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

Дехто з вас напевне знає вже казочку про Лисичку й Журавля, але може не бачив ілюстрацій Олени Кульчицької. Отож, містимо їх тут разом з казочкою, а в чергових числах „Веселки” будемо містити й інші малюнки-ілюстрації нашої славної малярки. В такий спосіб найкраще пізнаємо її творчість і вшануємо її з 85-літнім ювілеєм.

Лисичка з Журавлем у велику приязнь зайшли, навіть десь покумалися.

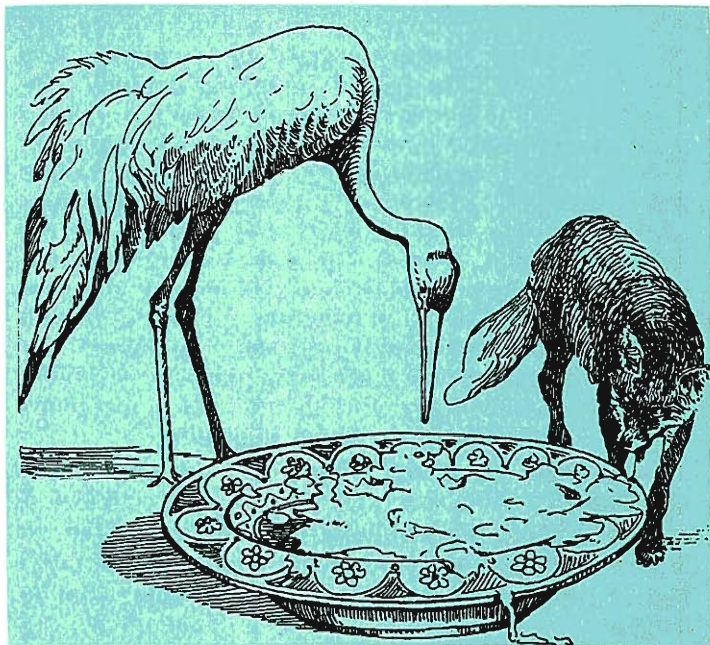
От Лисичка і кличе Журавля до себе в гості:

— Приходи, кумцю! Приходи, любочку! Чим хата багата, тим і погощу.

Іде Журавель на прошений обід, а Лисичка наварила кашки з молочком, розмазала тонесенько по тарілці та й поставила перед кумом.

— Живися, кумочку, не погордуй! Сама варила.

Журавель стук-стук дзьобом — нічого не спіймав. А Лисичка тим часом лиже та й лиже кашку, аж поки сама всієї

не з'їла. А коли кашки не стало, вона й мовить:

— Вибачай, кумочку, більше не маю вас чим гостити.

— Спасибі й за те, — пісним голо- сом промовив Журавель. — А ти б, кумонько, до мене завтра в гості прийшла!

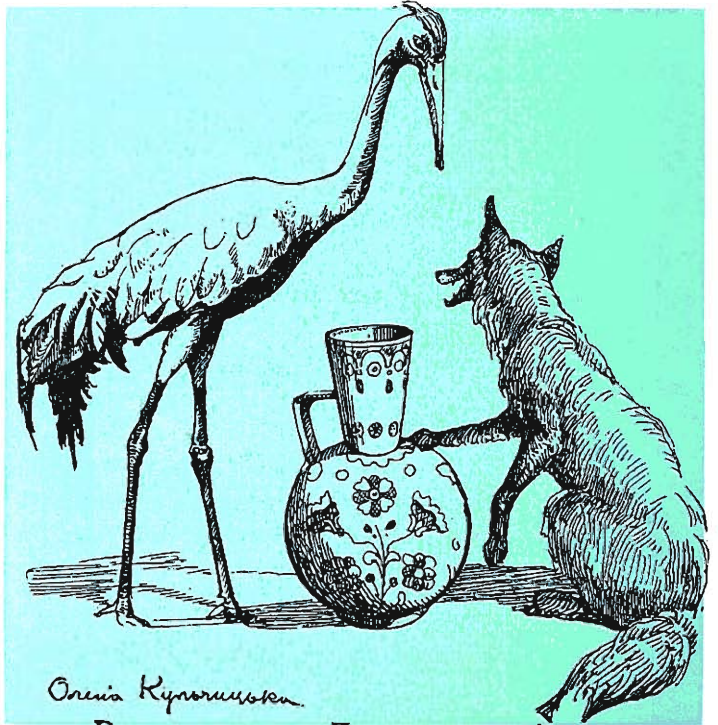
— Добре, кумочку, прийду, чому не прийти, — мовить Лисичка.

На другий день приходять Лисичка, а Журавель наварив м'яса, бурячків, квасольки, картопельки, покрав усе те на дрібні шматочки, зложив у високе горнятко з вузькою шийкою та й поставив на столі перед Лисичкою.

— Живися, кумонько! Не погордуй, люба моя, — припрошує Журавель.

Нюхає Лисичка — добра страва! Встромляє голову до горнятка, не йде голова! Пробує лапкою, годі витягнути. Крутиться Лисичка, заскакує відси й відти довкола горнятка — нічого не порадить. А Журавель не дармує. Дзьоб-дзьоб у горнятко, та й їсть собі шматочок за шматочком, поки всього не виїв.

— Вибачайте, кумонько, — мовить, випорожнивши горнятко, — чим хата багата, тим і рада, а більше на сей раз нічого не розстарався.

Олена Курочинська

Розсердилася Лисичка, навіть не подякувала за гостину. Вона, бачите, думала, що на цілий тиждень наїється, а тут прийшлося додому йти, облизня спіймавши. Відтоді й зареклася Лисичка з журавлями приязнь водити.

Леонид ПОЛТАВА

Музика Л. БЕЗКОРОВАЙНИЙ

ПІСЕНЬКА ПРО ІЖАЧКА

Allegretto
f

ЖИВ У НА-ШІЙ ХА-ТІ СЛАВ-НИЙ І-ЖА-ЧОК
Ми-лий ТА ПРИ-ВІТ-НИЙ ХОЧ ІЗ КО-ЛЮ-ЧОК
ЖИВ ЖИВ ЖИВ ЖИВ ТАЙ НЕ-ТУЖИВ ЖИВ У НА-ШІЙ ХА-ТІ
СЛАВ-НИЙ І-ЖА-ЧОК

Жив у нашій хаті
Славний їжачок,
Милий та привітний,
Хоч і з колючок —

Жив, жив, жив,
Жив та й не тужив,
Жив у нашій хаті
Славний їжачок!

Як настала осінь,
Він побіг у сад,
Наносив у нірку
Яблук цілий клад —

Рад, рад, рад,
Що великий сад,
Що назбирав яблук
Величенький клад!

їжачок у нірці
Яблучок припас,
Слав собі, аж прийде
Провесняний час —

Спав — не спав,
Яблук доглядав —
Скоро ними буде
Частувати нас!

Клад — прихований скарб.

С Н І Г

Ілюстрація авторки

Хто ж це, хто ж це вулицями
Нині вранці біг,
Хто розсипав доокола
Білий, білий сніг?

То Зима гуляла містом
В шубі сніговій,
А за нею біг холодний
Вітер-буревій.

Уляна КРАВЧЕНКО

Ілюстрація Юрія КОЗАКА

ПОСПІШИ, ДИТИНО МИЛА!

Поспіши, дитино мила,
Глянь на світ округ:
Снігом все зима покрила —
І поля, і луг.

Ні зогрітись у промінні,
Ні знайти зерна,
Ось лежить там на камінні
Пташка нежива.

А тут друга, мов примліла,
Жалібно квилить:
Поможи, дитино мила,
Сю зиму прожить.

Обережно, о дитятко,
Стіл щодня змети —
І кришини перед хатку
Пташці принеси.

Дай зернятко, дай кришину,
За дрібний цей дар
Спів почувеш наш, дитино,
Як настане яр.

Бо минеться хуртовина,
Й завітає мир,
І тоді тебе пташина
Зазове на пир.

На природи пир багатий
І у гай підеш,
Там знайдеш наш рід крилатий
І квітки знайдеш.

Буде тобі веселенько,
Бо за щирий дар
Втіху дасть само серденько,
Більшу ще, як яр.

СПІВАК КОРОЛІВСЬКОЇ ОПЕРИ

(Спогад про Модеста Менцінського)

Простора зала Народного Дому була виповнена вщерть шкільною молоддю. Всі були видимо схвилювані й нетерпляче дожидали, коли врешті піднесеться завіса. Бо сьогодні для нас, учнів яворівської гімназії, не аби яка подія. По багатьох роках перебування на чужині, відвідуючи рідні сторони, завітав до Яворова наш великий земляк, соліст королівської опери в Стокгольмі — героїчний тенор Модест Менцінський. Ми відчували глибоку пошану до особи співака, що, не зважаючи на головокружну співацьку кар'єру, на довгі роки перебування на чужині, на матеріальний добробут, не забув свого народу та свої батьківщини й приїхав відвідати рідні сторони. Ми були горді тим, що ось наш земляк здобув собі таке велике значення закордоном, вкрив славою українське ім'я, познайомив чужинців з нашою піснею.

Але найбільше зворушувало й хвилювало нас те, що ось це він, знаменитий співак, влаштовує для нас, гімназійних учнів провінціального містечка, безплатний концерт. Він, що звук виступати на столичній сцені Швеції, у блискучій залі, перед королівським двором та добірною публікою з найвищих кіл шведського громадянства, виступить на скромній сцені перед такими невибагливими слухачами, як ми, учні. Бо більшість із нас, у ті тяжкі часи після першої світової війни та визвольних змагань українського народу, були вдягнені у кропив'яні штанята та блюзи з бавовняного волокна, яких не можна було застібувати й кожного ранку треба було наново зшивати поли. А на ногах ми мали даровані Американським Червоним Хрестом черевики з дерев'яними підощвами, що голосно вистукували за кожним кроком.

Коли, врешті, погасли на залі світла й піднялася завіса, а на невеликій сцені з'явився він — Модест Менцінський, нашому схвилюванню не було меж. Свою радість ми об'являли голосними

Модест Менцінський

вигуками, плесканням в долоні, тупотінням ніг. Дехто підкидав шапки й ператові капелюшки вгору, а „штубаки” з нижчих кляс ставали на крісла, щоб краще бачити маестра. А перед нами стояв співак, середнього росту, широкогрудий, із коротко підстриженим сріблястим волоссям, одягнений у фрак. Через сніжнобілу сорочку навхрест пробігала кольорова стрічка з медалями. Усміхнений, лагідний, вітав нас приязно, кланяючись на всі сторони нам, скромним гімназійним учням. Ми зауважили, як сльози блиснули у його очах, коли він промовив:

— Вірте мені, що ніяка овація не зворушила мене так, як ця ваша сьогоднішня сердечна зустріч.

Ми ж відчули, що між нами й маестром нав'язалася невидима нитка дружби. Ми стали близькими приятелями.

Гамір утпух аж тоді, коли Менцінський дав знак піяністові, щоб почав акомпаніємент. Тримавши в руках ноти, згорнені в рульон, Менцінський підніс свої могутні груди, і залею понісся його металевий голос. Великий співак виконував „Гетьмани, гетьмани...” — композицію славетного музики Миколи Лисенка до слів геніального поета Тараса Шевченка...

Голос співака кришав, могутнів, відбивався від стін і стелі. І здавалося, що цей голос не знайде собі місця в тісному для нього приміщенні, що мелодія згубиться в клубовищі хвиль і дрижань сколиханого повітря, що прорве стелю, розсадить стіни й рине коридорами й закамарками у вільний простір, на вулиці й площі містечка.

Та сталося інакше. Чарівна мелодія композитора, потужний голос виконавця й віщі слова Кобзаря знайшли собі місце — вони влилися у спрагли душі юних слухачів, що сприйняли їх і зберегли на ціле життя...

ЩО ЧИТАТИ?

„НЕБЕСНИЙ ГІСТЬ”

Об'єднання Працівників Дитячої Літератури видало збірку сценічних картин Івги Шугай п. н. „Небесний Гість”. У книжечці п'ять п'єсок — „Зайчиків кожущок” (на День Матері), „Золота книга”, „Листи до св. Миколая” й „Небесний Гість” та „Вертепик” (на Різдво). Деякі сценки мають пісеньки на народні мелодії, або укладу композитора В. Безкоровайного. Збілочка має 32 сторінки, а її обкладинка прикрашена ілюстрацією Петра Холодного.

Модест Менцінський, родом із Яворівщини в Західній Україні (1876-1935), героїчний тенор, оперний співак світової слави. Співав постійно в операх Стокгольму у Швеції й Кельну в Німеччині. Був знаменитим виконавцем українських народних пісень і композицій Миколи Лисенка. Багато співаних ним пісень награно на платівки. Він причинився до популяризації української пісні на Заході.

МИШКА-КРИШКА

КАЗКА

Мала мишка Кришка прокинулася після короткого й неспокійного сну.

— Ма-му-у-у-сю! — запищала.

Але до ліжечка мишки Кришки мамуся не підійшла, і мишка злякалася. Швиденько сіла, обіперлась на стінку, підтягнула накривало аж під саму борідку й тихенько заплакала. Потім утерла оченята краєчком накривала й почала пригадувати собі події з цілого дня.

Мамуся збудила Кришку ранесенько; вмила донечці рота і лапки, причесала-пригладила голівку й подала суху крихточку хліба; наказала чемно бавитись, нікуди з хати не виходити і нікого в хату не впускати. Мама сказала, що мусить піти роздобути поживи, бо їхні невеликі припаси вже скінчилися. Але, доки жива вона, мишка-мамуся, з голоду примирати вони не будуть.

Ще раз притулила Кришку до себе, ще раз поцілувала й пішла.

Кришка бавилась і бавилась, а мамусі нема.

Кришка прибрала хатинку, а мамусі нема...

Кришка пригадала і проказала вголос усі знані віршики, а мамусі нема...

Кришка зголодніла. З'їла останню суху округинку хліба, а мамусі нема!

Та годі! Кришка не буде вже ні плакати, ні боятись: вона знає, що мамуся скоро надійде, тож вона терпеливо жда-тима.

**

Вийшовши з хатки, мишка-мамуся зупинилась, наслухаючи. Потім почала обережно просуватись по під стіною льоху до сходів. Боялась, дуже боялась, але що мала робити? Відколи отой страшний котище Мурлище роздер її чоловіка й сінка, вона мусіла сама дбати про донечку Кришку і про себе.

Обережно прокрадаючись, мишка-мамуся опинилась в кухні. Всюди було тихо. Кинулась під стіл — не знайшла нічого. Метнулась до мисника — порожній. Видряпалась на стіл — не побачила нічого.

Мишка-мамуся злякано оглянулась і зрозуміла: в хаті ніхто вже не живе, люди виїхали.

Мишка кинулась до комірки, до їдальні — всюди порожньо, виметено все дочиста. А вона ж від учора нічого не їла... Щоправда, напевно з людьми подався геть і ненависний кіт, але мала й

із цього радість, коли тепер доведеться з голоду помирати.

Та мишка-матуся не здавалась. Що б там не було, вона мусить пробраться на-

двір! Там напевно знайде поживу біля великих смітярок, що стоять під стіною гаражу. На її превелику радість, вікно в коридорі було відчинене. Видряпалась мишка-мамуся на підвіконня, виглянула обережно на подвір'я, поволі зсунулась по стіні вниз і стрілою майнула до смітярок. Там було повно харчів: на землі лежали крайці хліба, шматки сухої булки, недоїдки сиру і — диво! — смачні вишкварки.

Добула мишка-мамуся торбинку і ладує, ладує, ладує! А як торбинка була повнісінька, закинула її собі на спину й попрямувала до вікна. Під вікном зрозуміла, що з таким тягаром не видряпається по стіні. Та знайшла на це раду наша

відважна й розумна мишка: висипала з торбини все, а залишила тільки вишкварки і з ними видряпалась до вікна, а звідти в коридор. Тут залишила шкварочки на підлозі. Потім принесла хлібні обрізки, вернулась по сирні недоїдки, опісля принесла булочку. Аж тоді, коли всі харчі були біля неї, сіла відпочити

Раптом схопилась, мов ошпарена, і чимскоріш почала ладувати всі харчі в торбинку. Адже, щоб їх роздобути, витратила майже увесь день, а в хатці жде її донечка, голодна й неспокійна!..

До хатки вже було недалеко. Назустріч матері вибігла Кришка. Їх радості не було кінця!

Г. ЧОРНОВИЦЬКА

Ілюстрація Ю. КОЗАКА В. ДУВИНА

Ілюстрації Ю. КОЗАКА

НАВЧАЮ ЛЯЛЮ

До бабусеньки в гостину я їду з лялькою Христиною. Ось везу її санчатами, по дорозі навчатиму:

Не забудь казати „п р о ш у в а с”,
не забудь казати „д я к у ю”,
будь чемненькою, хорошою,
не якоюсь забіякою.

Торта потай не довбатимеш,
щоб знайти у нім мигдальчиків,
а як їстимеш морозиво,
не облизуй, лялю, пальчиків.

ЗИМОВА ДОПОМОГА

Вичитав я в книжці,
Що маленькій мишці,

Треба невеличкі
Сплести рукавички.

Білочці на ніжки —
Вив'язать панчішки,

Щоб носила взимку
Діточкам горішки.

Поруч Запоріжжя й Мелітополя інші великі міста тут, це — Верхня Хортиця, Осипенко, Оріхів, Гуляй-Поле, Кам'янка Дніпровська.

Місто Запоріжжя колись називалося Олександрівське. Раніше основним заняттям населення було хліборобство, тваринництво, рибальство, полювання. Дехто займався чумакуванням — возили сіль волами з Криму. Згодом Олександрівське стало розростатися в важливий торговельний центр. Славні були ярмарки. Сюди приїздили купці з далеких сторін — Криму, Полісся й Правобережної України. Привозили дерев'яні вироби, сіль, вино, шовк і вовняні матеріали, рушници й порох, шкіру й шкіряні вироби.

Запорізька область багатує земними плодами. Тут ростуть помідори, кавуни, різні ягідні кущі, плекають ви-

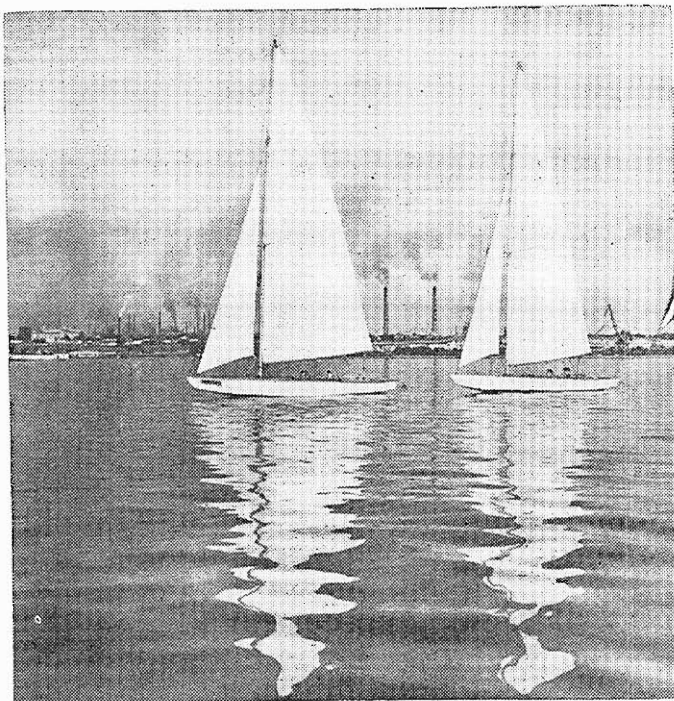

Збір овочів на Запоріжжі

ноград, городовину, овочі. Важливе місце займає тваринництво й молочарство. Завдяки тому розрослася харчово-консервна промисловість.

У надрах Запорізької землі багаті поклади вугілля й залізної руди. В останні часи Запоріжжя стало великим промисловим центром. Тут працюють металургійні заводи, що дають чавун і сталь. Тут машинобудівельні заводи. Населення міста зросло до чверть мільйона. В місті багато шкіл, бібліотек, кінотеатрів, є музей і драматичний театр. Численні парки й сади, найбільший із них ім. Івана Франка.

Нижче від величезної гідроелектривні ріка Дніпро розділюється на два русла — Старе й Нове. За десять миль ці русла зливаються знову. Між ними лежить острів — Велика Хортиця. Згадки про цей острів подибуємо

Яхти на озері в Запоріжжі

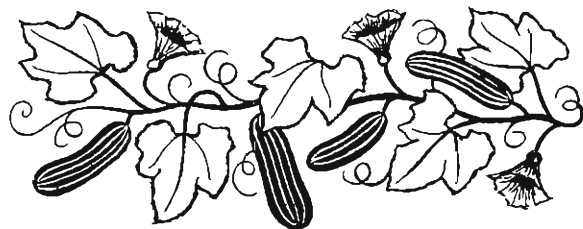
в давніх літописах. Тут наші князі збирали свої дружини до степових походів проти половців. Тут у 1223 р. зібралися українські полки перед битвою з татарами над річкою Калкою. У козацькі часи Хортиця стала осередком Запорізької Січі. На цьому острові побував Т. Шевченко.

„Кам'яна могила” в околиці Мелітополя

Тепер багатствами Запоріжжя користується Москва, але прийде час, коли ці скарби стануть власністю українського народу, що є правним хазяїном своєї землі.

В. Б.

ВІРА ЛЕБЕДОВА — ДИТЯЧА ПИСЬМЕННИЦЯ

Напевно багато читачів „Веселки” мають у своїй бібліотеці книжку легенд про Христа „Гарфа Леїлі”. Її написала Константина Малицька, відома під псевдонімом Віри Лебедової.

Якраз цього року минає 90 літ від дня народження і 15 літ від дня смерти цієї письменниці. Вже від молодих років свого життя вона писала вірші, оповідання й казки і друкувала їх у дитячому журналі „Дзвінок”, що виходив у Львові. Написала теж сценічні картини для дитячого театру.

Найбільше відомі її твори — це „Малі герої” і „Юрза Мурза”, але найкраща її книжка — прегарні легенди про Христа. Також перекладала з чужих мов на українську.

Константина Малицька-Лебедова майже все своє життя працювала для українських дітей — учила в школах, влаштовувала з дітьми сценічні вистави, концерти і писала для дітей і про дітей статті в часописах і журналах. Деякий час була редакторкою „Дзвінка”. Любила безмірно Україну та український нарід. Ще на старості літ співпрацювала в журналі „Малі Друзі”, де друкувалися її останні твори.

У попередніх річниках „Веселки” надруковано такі її твори: оповідання „Ясне сонечко” (ч. 7 за липень 1955 р.), переклад корейської казки „Сім-Чен” (ч. 9 за вересень 1955 р.), казка „Ведмідь і зайчик” (ч. 11 за листопад 1958 р.).

В цьому числі друкуємо оповідання Константини Малицької-Лебедової „Історія одного кала-

чика”, а в наступних числах будемо містити ще й інші її оповідання, казки та вірші. Так ми вшануємо нашу дитячу письменницю, а ви, юні читачі, найкраще вшануйте її, коли придбаєте та прочитаєте її книжку „Легенди про Христа” і ті оповідання, що були вже друковані в нашому журналі.

Б. Д.

Константина МАЛИЦЬКА

ВІРНА БАТЬКІВЩИНІ

У південній Африці, в країні Карру, росте маленька цибулькувата рослинка — назви ще для неї не придумали. Її викопали там учені німецькі природники. Їх зацікавило те, що під час сухої африканської зими вистачило невеликого дощу, щоб цибулька прокинулася до життя й розвинула свої листки.

Викопана цибулька поїхала в товаристві інших африканських рослин у бляшаній баньці до Європи. Коли вона прибула на призначене місце, листки її всохли й опали. Цибульку пересадили в горщик, і, коли прийшла європейська зима, вона — надивовижу всім — випустила свіжий маленький листок. Та знову настала весна, а з нею вернулися сонце й тепло, листок почав марніти і всихати. Всеньке літо стояла африканська цибулька на соняшному місці в горді, але ні сонце, ні дощ не могли її збудити до життя. Вона спала своїм зимовим сном, бо саме тоді, коли в

Європі весняні місяці, там, в Африці, в далекому краю Карру, приходять зима.

І щойно під осінь, коли настали похмурі листопадові дні, цибулька почала знову проявляти життя, бо якраз там, в її далекій рідній землі, починалося гаряче африканське літо.

Так було впродовж восьми років. Цибулька випускала все тільки один листок і зовсім не цвіла, бракувало їй гарячого африканського підсоння. Вона вперто додержувалася рідних, прадідівських звичаїв; не визнавала європейського літа й зими, а її маленька „душа” якимсь дивним способом зберігала пам'ять про рідний край і корилась порам року своєї далекої, незабутньої батьківщини.

Дивуються вчені дослідники, що дає маленький африканській цибульці таку силу проти всіх чужинецьких впливів — і не можуть розв'язати цієї загадки.

А таких загадок у світі багато.

ІСТОРІЯ ОДНОГО КАЛАЧИКА

Пані Гутович живе в кам'яниці на другому поверсі. Саме заглянула в піч і витягла бляху з свіжими, рум'яними калачиками.

Усміхнулася вдоволено.

— Ще тільки помастити зверху маслом, посипати цукром і готово! — сказала до себе.

А через деякий час узяла щонайбільший, найрум'яніший, найсолодший, переплетений косичкою калачик і загорнула його в білу з квіточками м'яку бібулку.

— Занесу пані Радван. Буде мати до кави на сніданок.

Пані Радван з першого поверху, мати русявої Галі, привітала сусідку з добрим днем.

— А я вам булочку до кави приношу, — заговорила пані Гутович. — Ще тепла.

— Велике спасибі! Ви завжди за мене пам'ятаєте. А мені ось удалося дістати трохи більше соли. У крамниці покищо не продають, аж на другий місяць, а тут зима йде, треба огірки квасити, капусту. Візьміть, прошу, одець мішечок і склянку кмину. Придасться.

— О, за це я вам дуже вдячна! Сіль — сьогодні справжня цінність, — сказала на прощання пані Гутович.

Пані Радван по відході сусідки довго дивилася на калачика.

— Ах, як приманливо виглядає! І смачний мусить бути, бо Гутовичева варити й пекти вміє.

Описана тут подія відбулася в Україні під час останньої світової війни, коли по містах було обмаль харчів, а трохи хліба, муки, цукру тощо можна було купити лише на „харчові картки“, видавані урядом.

Але я його не з'їм — потішуся чорним хлібом, а калачика занесу докторові Берунді. Він хворий на шлунок, і картковий хліб йому не на здоров'я.

І в цю ж мить зійшла вниз, щоб застати доктора, поки він не пішов до бюро.

— Ось я вам, пане докторе, приношу калачика на сніданок. Ще не снідали, правда?

— Дякую, дуже дякую! — сказав доктор. — Навіщо себе кривдите? Але булочка першої кляси! Пізнати, яка славна господиня її пекла. А я ось придбав кілька коробок сірників — дві можу вам відступити. До нових карток ще далеко, а як тут цілий місяць, та ще й узимі, перетривати з одною коробкою? У ній нема і п'ятдесят штук.

— О, сірники! Немов угадали мою біду, бо останні випалюю, — аж скрикнула на радощах пані Радван, ухопила сірники й вийшла.

Доктор Берунда глянув ще раз на пахучий калачик, а потім знову загорнув його в бібулку.

— Я піду на сніданок до каварні, — сказав до себе, — а цю прегарну булочку занесу по дорозі Олексисі, що живе в сутеренах. Вона добра стара, щиро дбає про мене і моє парубоцьке хазяйство.

Олексиха саме замітала коридор, коли доктор виходив з дому.

— А я для вас маю дарунок, пані Олексихо, — заговорив доктор. — Подивіться в хаті, що воно таке, бо я поспішаю.

— За дарунок — дарунок. Мій Михась роздобув учора два фунти рижу. Половину з того пришло вам, як вернетесь з праці.

Позамітавши сходи й коридори, Олексиха вернулася до свого мешкання і щойно тоді розгорнула бібулку з калачиком.

— О, який гарний! — скрикнула. — Певно на маслі та на яйцях. І пахне як! Відки то доктор його роздобув? Мабуть, з міста його приніс, з цукорні. Але такі ласощі не для тебе, Олексихо! Тс-бі чорного хліба аби стало. А цей калачик занесу панні Вірі. Вона підучує даром мою Ірку рахунків і німецького, то хай з'їсть на здоров'я.

І вийшла нагору, де жила друга комірниця, учителька панна Віра Мостович.

— Це ви? — привітала Віра Олексиху. — З чим добрим приходите?

— А я вам, панно, калачик принесла. Ви стільки морочитеся з моєю Іркою, а я не маю вам чим віддячитись.

— Не великий мій труд з вашою любою доноєю. А вам краще було б самій з'їсти цей калачик. Та, щоб не забула: мені брат прислав кіло муки — гарної, питльованої. Візьміть собі її, прошу. Я,

знаєте, хазяйства не веду, а у вас четверо душ, придасться.

Олексиха тільки сплакнула тихенько.

— Гарний калачик, пахучий! — розглядала п а н н а Віра дарунок. — Але я вже поснідала, а на вечерю до чаю маю сухарі. Занесу цього калачика кривенькій Христі пані Бадецької. Втішиться бідненька. Невеселе її життя, і скрутно їм приходить з великою сім'єю у теперішні тяжкі часи.

І вже по хвилині стукала до мешканця пані Бадецької на першому поверсі.

Відчинила двері мала Христя й радісно припала до вчительки.

— Добрий день, Христю! Я ось тобі калачика принесла до ранішнього молока або чайку. Їж на здоров'ячко!

— О, пані! Навіщо ви собі кривду робите? — відізвалась сама хазяйка. — Христя може і хлібом закусити чайок, бо на молоко нас не стати. Але, прошу ближче! Мій чоловік привіз учора з села кільканадцять яечок. Прийміть оці два, будете мати на вечерю.

— Дякую, дуже дякую! Справді, це цінний подарунок, бо тепер яєць на торзі нема, а як є, то по два золоті одно.

**

Чайок стоїть уже на столі, калачик пахне на всю хату, а Христя не п'є, не їсть.

— Мамо!

— Чого тобі, доню?

— Дайте мені хліба, а цей калачик я занесу пані Гутович. Вона завжди така добра для мене. Зшитки мені купила, книжечки позичає.

— Неси, здорова!

Непевні кроки кривої ніжки по сходах, а потім: стук! стук! — у двері.

— Можна! Ах, це ти, Христеню!

— Я вам щось принесла, пані, в дарунок.

Пані Гутович повертається до бляхи з калачиками, щоб дати Христі дарунок від себе, але,

зиркнувши на білу в квіточки бібулку в її руках, спиняється — і, замість калачика, дає дівчинці дві грудки цукру (останні з дванадцятьох, призначених харчовою картою на цілий місяць).

А потім, по відході Христі, розгортає бібулку й довго-довго придивляється до свого рідного калачика, що невідомими дорогами повернувся до неї з рук малої калічки.

**

Стук! Стук! Стук! Стук!

Пані Гутович стрепенулась і глянула на двері, та цим разом стукотіло за вікном.

— Ах, це ви! А я про вас і забула! — скрикнула, побачивши на підвіконні цілий табунець горобчиків, щоденних своїх „столівників“. — Зараз вам хліба накришу.

А по хвилині вирішила:

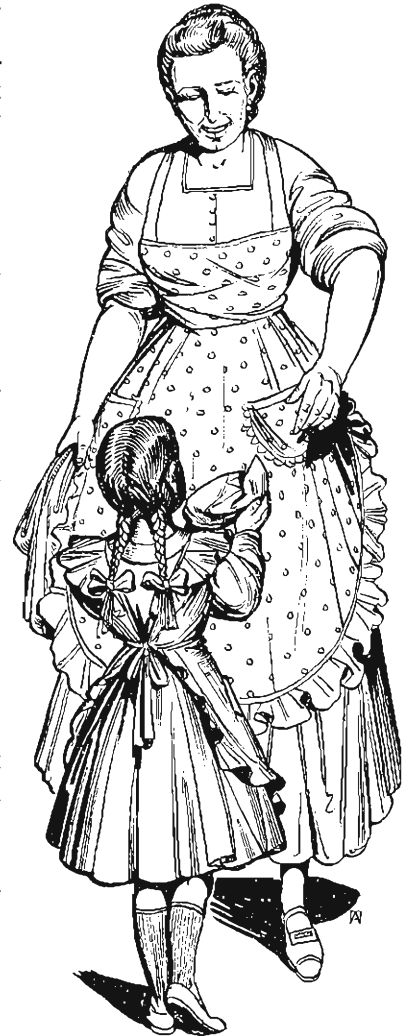
— Ні, сьогодні дістанете калачик, свіжоспечений, смачний калачик. Ви вже певно нікому його не відступите, — всміхнулась і, відчинивши вікно, почала сипати калачик дрібними шматочками.

— Ах, яке смачне! Давно ми вже такого не їли! — хвалили свою їжу горобці, прицмокуючи дзьобиками. — І в чому тут смак? В чому такий гарний смак? Скажіть, будь ласка!

— А я знаю, — закричала ворона, що теж пристала до гурту, — я бачила, як калачик у білій в квіточки сорочині мандрував по кам'яниці згори вниз і знизу вгору. Заходив до всіх мешкань, і там певно щось у нього вкладали, коли вийшов такий смачний.

— А ми знаємо, — відізналися голуби з причілка даху. — Кожен, до кого калачик загостив, вкладав у нього дрібку свого серця.

Та горобці цього не зрозуміли.

Портрет М. Лисенка (туш) — виконав Тодось Біланюк, 15 років, учень Дитячої Образотворчої Студії П. Сидоренка в Торонті, Канада.

НА ЮВІЛЕЙ „ВЕСЕЛКИ”

„Веселко” мила,
„Веселко” гарна, — Тебе ми радо
Сто чисел маєш — Усі читаєм, —
Ти не надармо. Тебе ніколи
Не забуваєм.

Промінням ясним Приходь же й далі,
На небі сяєш, — До нас з’являйся,
І душу нашу Чудовим сяйвом
Ти звеселяєш. Ще більш пишайся!

*Олена Кукуруза,
читачка „Веселки” з Мінеаполісу*

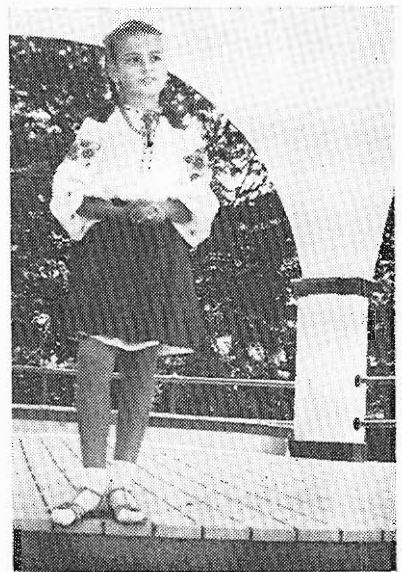
НАДИНА ДЕКЛЯМАТОРКА — ЛЮБКА ДЗЮБАК

Шість років тому в Ст. Кетеринс (Онтаріо, Канада) відбувся концерт, присвячений Тарасові Шевченкові. Маленька чорнобрива Любка в чудовому українському одязі вийшла сміяливо на сцену і дзвінким голосочком почала декламувати:

„Було колись — в Україні
Ревіли гармати,
Було колись — запорожці
Вміли панувати...”

Коли закінчила, піднялася справжня буря оплесків. Любка мусіла декламувати двічі, і тоді посипалися на сцену шоколядки й гроші. Назбирала вона в подолок кілька фунтів шоколяди, 14 паперових доларів і 8 доларів 75 центів „кводрами”...

Любці було тоді щойно три з половиною роки. Від того часу маленька декляматорка виступала понад дві сотні разів на українських імпрезах у Ст. Кетеринс, у таборах в „Холодному Ярі”, на „Веселці”, у Грефтоші і в самому Торонто. Скрізь мала великий успіх. Вона вітала віршем і Владыку Ісидора Борецького, її деклямації записували на стрічку й передавали на радіопротрамі Василя Шарвана в Боффало, вона читала в радіо заклик скласти датки на

будову Українського Чорноморського Дому імени Степана Бандери у Ст. Кетеринс, різдвяну промову та інше.

Її виступ на посвяченні Українського Дому у Ст. Кетеринс 16 вересня 1962 р., коли вона деклямувала патріотичний вірш поета Б. Бори „Вірую”, був її тріумфом. Дев’ятилітня декляматорка зуміла захопити велику залу своїм палким словом. Слова „Вірую у силу твою, Україно!” так запали в душу кожного слухача, що оплескам не було кінця.

Любка народилася в Канаді, у Ст. Катеринс, 1953-го року, але прегарно знає рідну мову. В українській і англійській школах Любка — перша учениця.

Любчині батьки подбали про те, щоб удома все було по-українському, чужого слова там не почувте. Її молодший брат, шестилітній Ігор, грає на бандурі і співає. Батько Любки, Богдан Дзюбак, родом з міста Тереховці, а мама Марія — з Кульчиць коло Самбора, в Україні. Дідунько Дмитро належав до передових тереховельських громадян і через те помер у большевицькій тюрмі.

Молодесенькій декляматорці бажаємо якнайкращих успіхів на сцені, в радіо, а згодом, може, і в телевізії.

І. Д.

КУТОК РОЗВАГ

ПЕРЕПРАВА ЧОВНОМ ЧЕРЕЗ РІЧКУ

Було це під час другої світової війни. Два школярі поверталися на невеличкому човні з риболовлі. До річки підійшло десять повстанців-партизанів, воєнків УПА. Їм треба було переправитися на другий бік річки на розвідку. Річка була глибока, а міст зірваний. Човен, на якому причаляли хлопці, був маленький: міг вмістити тільки одного дорослого або двох школярів. Двоє дорослих не могли сісти в човен. Якщо в нього сів би один дорослий і один школяр, човен також затонує би.

Провідник розвідки поміркував і швидко вирішив, як переправитися через річку.

За годину всі партизани були на другому березі.

Як влаштовано переправу?

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE BOHDAN, KOZAK-SORCERER

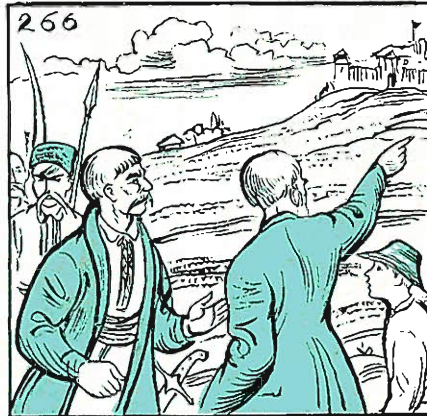
РОЗДІЛ XVII: ХУТІР У ПОЛУМ'І

CHAPTER XVII: A HAMLET IN FLAMES

Уранці зустрілась їм велика ватага озброєних селян-повстанців.

At dawn, they were met by a large company of armed peasant-guerrillas.

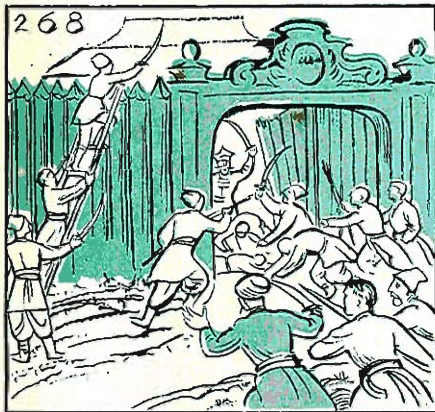
— Хто спалив хутір? — спитав повстанський ватажок. Богдан мовчки показав рукою на замок.

“Who burned the hamlet?” — asked their leader. Bohdan silently pointed to the castle.

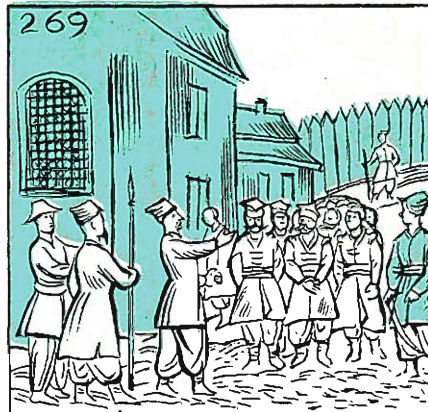
— На замок! — вигукнув ватажок. — І вас, хоч незнайомі, закликаю з нами!

“To the castle!” — called out the leader. “And I call upon you to come along with us even though we do not know you!”

З усіх сторін ударили повстанці на замок.

The rebels struck at the castle from all sides.

Не допомогла розпачлива оборона. За годину замок польського пана був здобутий.

The desperate defense was to no avail. In an hour the castle of the Polish lord was taken.

— Я прийшов з пекла, щоб привітати тебе, пане, в останній день твого панування! — сказав з усмішкою Богдан до пана.

“I returned from hell, my lord, to greet you on the last day of your reign!” — Bohdan spoke to the lord smilingly.

(Кінець сімнадцятого розділу)
(End of Chapter XVII)